

ővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.451/2012/3.

A Fővárosi Ítéltábla a ... Ügyvédi Irodaáltal képviselt ... felperesnek a Dr. ... Ügyvédi Iroda és a Dr. ... Ügyvédi Iroda által képviselt ... alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2012. május 8. napján meghozott 17.G.40.556/2006/124. számú ítélete ellen a felperes részéről 125. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 600.000 (hatszázezer) forint +ÁFA összegű másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A műanyag csomagolóeszközöket gyártó felperesi gazdasági társaságot 1991. január 7-én jegyezték be a cégjegyzékbe.

Az alperesi gazdasági társaság kistarcsai telepén száraztészta csomagoláshoz használt műanyag fóliazacskókat gyártott.

Az alperes tagjai 2005-ben úgy döntöttek, értékesítik a kistarcsai műanyag gyártáshoz használt eszközöket (telephely, gépek, berendezések), illetve magát a céget, és újságban, valamint az interneten hirdetéseket tettek közzé.

A felperes és az alperes képviselői 2005. júliusától több alkalommal tárgyaltak egymással az alperes kistarcsai üzemében arról, hogy a felperes az ingatlan kivételével megvásárolja az alperesi üzem tárgyi eszközeit, az alperes megszűnteti

a száraztészta csomagolóanyag gyártó tevékenységét, átadja felperesnek a kistarcsai üzem vevőinek listáját, a nagyobb megrendelőket a felperessel közösen felkeresi. Az alperes képviselői a tárgyalásokon „induló vételárként” 130-140 millió forintot jelöltek meg. A tárgyalások során az alperes tájékoztatásul a felperes rendelkezésére bocsátotta az utolsó három év könyvelési anyagát, mérlegeit, főkönyvi kivonatait, továbbá több alkalommal megmutatta felperes képviselőinek a működő csomagolóanyag gyártó üzemet, ahol a felperes által megvásárolni kívánt valamennyi gép üzemben volt, dolgozott.

Az alperes mint eladó, és a felperes mint vevő képviselői 2005. szeptember 2-i keltezéssel adás-vételi szerződést írtak alá.

Az 1. és 2. pont szerint alperes a kizárólagos tulajdonát képező ipari nyomdagépeket és konfekcionáló gépeket, valamint azok kiegészítő berendezéseit, illetve tartozékait 80.000.000 forint + áfa vételárért eladta a felperesnek; az adásvétel tárgyát képező gépek, berendezések, eszközök tételes, egyedi felsorolását, megjelölését és árát a szerződés elválaszthatatlan részét képező melléklet tartalmazza. A 3. pont szerint a vételárból a felperes foglalként az alperes által kibocsátott számla ellenében a számla kibocsátását követő 5 naptári napon belül banki átutalással 15.000.000 forintot tartozik megfizetni, míg a fennmaradó 65.000.000 forintot ugyancsak az alperes számlája ellenében 2005. október 20-ig köteles átutalni az alperes bankszámlájára, azzal, hogy késedelem esetén évi 15 % mértékű kamatot tartozik megfizetni.

A szerződés 9. pontjában a felek azt rögzítették, hogy a vevő nem csupán az ingóságokat vásárolja meg, a vétel kiterjed a vétel tárgyát képező gépekkel kielégített szerződéses partner- illetve ügyfélkör átadására is. Az eladó köteles az ügyféllistát a gépek birtokba adásáig beazonosítható módon a vevő rendelkezésére bocsátani. Az eladó továbbá kötelezi magát, hogy üzleti partnerei részére a vevőt, mint potenciális szerződő felet bemutatja, és tájékoztatja, hogy a vétel tárgyát képező gépek működtetésével az eddig általa gyártott termékeket a vevő fogja a jövőben gyártani. A 10. pontban az eladó azt is vállalta, hogy a szerződés aláírását követően legalább 5 évig a vétel tárgyát képező technikákhoz hasonló, vagy azzal megegyező technikákat nem szerez be, ilyen termékeket nem gyárt, sem saját nevében, sem új vállalkozási formában.

A 4. pont úgy rendelkezett, az eladó a vételár teljes összegének megfizetését követő 3 munkanapon belül köteles átadni az adásvétel tárgyát képező ingóságokat a vevőnek; a gépek kiszерelése a vevő feladata és költsége, de az eladó vállalja, hogy a kiszерeléshez folyamatosan biztosítja a helyszínt és műszaki segítséget nyújt.

A 6. pontban a felek azt rögzítették, hogy a gépeknek, berendezéseknek a birtokba adás időpontjában rendeltetésszerű használatra alkalmasnak, működőképesnek kell lenniük. A szerződésben nem szabályozott kérdésekben a felek a Ptk. rendelkezéseinek alkalmazását írták elő.

Az adásvételi szerződés mellékleteként az adásvétel tárgyát képező gépek és kiegészítő berendezéseik felsorolását tartalmazó „géplista” az ár megjelölését egyik

gép illetve berendezés esetében sem tartalmazza; ugyanakkor minden gépnek rögzíti néhány műszaki jellemző mellett a gyártási évét, továbbá néhány esetben a felújítás évét. A melléklet az adásvételi szerződés tárgyaként az automata hegesztők (9 db), a nyomdagépek (5 db) és kiegészítő berendezéseik mellett a „teljes TMK felszerelést” is megjelöli.

Utóbb megállapítást nyert, hogy az alperes nem volt tulajdonosa a „teljes TMK felszerelésnek”, erre tekintettel az alperes számláit a szerződés szerinti bruttó 100.000.000 forint vételár helyett összesen bruttó 94.960.000 forintról állította ki.

A szerződés alapján az alperes 2005. szeptember 2-i keltezéssel ... szám alatt 15.000.000 forint + áfa, azaz összesen 18.750.000 forint összegű előlegszámlát állított ki 2005. október 20-i fizetési határidővel a felperes részére. Az előlegszámla alapján a felperes 2005. szeptember 9-én 15.000.000 forintot, 2005. október 19-én pedig 3.750.000 forintot átutalással megfizetett az alperesnek.

A felperes és az alperes ügyvezetői 2005. októberében keltezés nélküli közös levelükben arról tájékoztatták az alperes kistarcsai üzemének korábbi megrendelőit, hogy az alperes teljes gépparkját és valamennyi technikai kiegészítő eszközét 2005. október 20-án megvásárolta a felperesi társaság.

A vevőlistán szereplő cégek közül utóbb írásban 63 cég igazolta vissza a felperes és az alperes ügyvezetői közös levelének kézhezvételét.

Néhány nagyobb megrendelőt az alperes és a felperes képviselői személyesen is felkerestek és részletes tájékoztatást adtak részükre a kistarcsai telephely üzemeltetésében bekövetkezett változásokról.

2005. október 21-i keltezéssel a felperes és az alperes képviselői „birtokba adási jegyzőkönyvet” írtak alá; rögzítették, hogy ezen a napon az alperes a felperes birtokába adja a 2005. szeptember 2-án létrejött adásvételi szerződésben foglalt, a jegyzőkönyv mellékletét képező listában felsorolt műanyag feldolgozó gépeket és kiegészítő berendezéseket; megállapodtak, hogy felperes (birtokba vevő) teljes jogkörrel rendelkezik valamennyi berendezés használatára, működtetésére vonatkozóan. Az okirat azt is tartalmazza, hogy a birtokba adás felhatalmazza a birtokba vevőt, hogy az átadott gépeket folyamatosan leszereltesse és saját telephelyére szállíthassa.

Ugyancsak 2005. október 21-i keltezéssel a felperes és az alperes képviselői egy bérleti szerződést is aláírtak, amelyben az alperes a kistarcsai „ipari telephelyet” határozatlan időre bérbe adta a felperesnek azzal, hogy a bérlő (felperes) a bérleményt műanyag feldolgozás céljára használja.

A felperes ezt követően 2005. novemberében a kistarcsai üzemből 5 gépet leszerelt és tiszalúci telephelyére szállított, míg a többi géppel a kistarcsai üzemben végezte a műanyag fólia zacskók gyártását, a megrendelői igények szerint.

Az alperes 2005. november 7-én ... szám alatt 2005. november 10-i fizetési határidővel 20.100.000 forint + 25 % áfa, azaz összesen 25.125.000 forint összegű számlát bocsátott ki felperes részére, majd 2005. november 9-i keltezéssel ... sorszám alatt 19.500.000 forint + 25 % áfa, azaz összesen 24.370.000 forintról további számlát állított ki.

A felperes 2005. november 8-án 10.125.000 forintot átutalt az alperes részére, ezt követően az adásvételi szerződésre tekintettel fizetést a továbbiakban nem teljesített.

Az alperes ... szám alatt bruttó 25.037.500 forint, ... szám alatt pedig bruttó 20.362.500 forint összegű vételár részről állított ki számlákat az felperes részére, amelyeket utóbb - miután a felek között vita támadt a vételárral összefüggésben - az áfa fizetési problémái miatt stornírozott.

Az alperes miután 2006. február 1-jén eredménytelenül szólította fel felperest a bérelt kistarcsai telephely rezszi költségeinek megfizetésére, 2006. február 7-én biztonsági őrkkel lezárta a telephely területét, és oda a továbbiakban a felperest, illetve munkavállalóit nem engedte be.

Az alperes 2006. február 15-én kelt levelében március 31. napjával felmondta a felperessel a kistarcsai telephelyre kötött bérleti szerződést a rezszi költség megfizetésének elmaradására hivatkozással, utalva arra is, a felperes a 2005. szeptember 2-i adásvételi szerződés szerinti fizetési kötelezettségének sem tett eleget.

A felperes 2006. március 14-én kelt és március 16-án kézbesített levelében közölte az alperessel, hogy feltűnő értékaránytalanság miatt megtámadja a 2009. szeptember 2-án kelt adásvételi szerződést, a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján, a megtámadás jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítását, az aránytalan előny kiküszöbölését kéri akként, hogy a felek között az adásvételi szerződés 23.560.000 forint + 25 % áfa, azaz összesen 29.450.000 forint vételáron jött létre, amely vételárból 28.875.000 forintot már megfizetett, így még 575.000 forint tartozása áll fenn.

A felperes 2006. április 6-án előterjesztett, a Ptk. 201. § (2) bekezdésére, 236. § (1) bekezdésére, 236. § (2) bekezdés c) pontjára és 237. § (2) bekezdésére alapított keresetében a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között a szerződéskötés időpontjában fennálló feltűnően nagy értékkülönbség miatt az alperessel 2005. szeptember 2-án megkötött adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítását, az érvénytelenségi ok megszüntetésével a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte akként, hogy a bíróság a feltűnő értékaránytalanságot kiküszöbölve állapítsa meg, hogy a szerződés bruttó 29.450.000 forint vételáron jött létre.

A kereseti előadás szerint használatba vételüket követően a felperes vagyonbiztosítást akart kötni az alperestől megvásárolt gépekre, ezért értékbecslést

készítettet. A szakértők a gépek szerződéskötés időpontja szerinti értékét bruttó 29.450.000 forintban állapították meg. A keresetlevél mellékletét képező szakértői vélemények bizonyítják azt, hogy az adásvételi szerződés megkötése időpontjában a gépek értéke és a szerződés szerinti vételára között a Ptk. 201. § (2) bekezdése szerinti feltűnően nagy értékkülönbség állt fenn. Ezért a Ptk. 236. § (1) bekezdése és (2) bekezdésének c) pontja alapján a szerződés megtámadásának van helye. Az érvénytelenségi ok az aránytalan előny kereseti kérelem szerinti kiküszöbölésével megszüntethető, ezért a szerződés érvényessé nyilvánításának feltételei fennállnak.

Az alperesi ellenkérelemben előadottakkal szemben a felperes hangsúlyozta, a felek szerződéses akarata elsődlegesen a gépek adásvételére irányult, a vételár erre tekintettel került meghatározásra, döntően a gépek ellenértékeként. A felperes nem vitatta, hogy a felek ügyleti szándéka az alperesi vevőkör felperesnek történő átadására, a piac átengedésére is kiterjedt, ugyanakkor állította, a vételár meghatározásakor ennek nem tulajdonítottak jelentőséget, a szerződésben ezért nem nevesítették a vevőkör átengedésének ellenértékét. Egyebekben pedig a szerződéses tárgyalások során a vevőkör átadásának ellenértékét a felek a gépek nettó vételárának 5 %-ában állapították meg.

A felperes előadta azt is, a vevőkör átadása tekintetében az alperes nem tett eleget a szerződés 9. pontjában foglaltak szerinti kötelezettségeinek, az ügyfél listát nem adta át részére, és egy-két eset kivételével a szerződéses partnereknek történő bemutatására sem került sor. Az alperes továbbá a szerződés 10. pontjában vállalt kötelezettségét sem teljesítette, mert az adásvételi szerződés megkötését követően is végzett nyomdaipari tevékenységet.

A felperes egyebekben az üzleti életben érvényesülő gyakorlatra utalva azt is állította, önmagában annak a körülménynek is lényeges árcsökkentő hatása van, hogy nem egyes gépeket vásárolt meg önállóan, hanem egyidejűleg több gép képezte az adásvétel tárgyát. (flotta jelleggel történt az értékesítés)

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a perbeli adásvételi szerződés megkötése időpontjában a szerződés alapján teljesítendő szolgáltatás és a felperes által ellenszolgáltatásként fizetendő vételár között olyan feltűnő értékaránytalanság állt volna fenn, ami a szerződés érvénytelenségét eredményezné.

Az alperes a Legfelsőbb Bíróság Pk.267. számú állásfoglalására utalva hangsúlyozta, a perbeli esetben a felek szándéka, szerződéses akarata arra irányult, hogy a felperes megszerezze az általa folytatni kívánt gazdasági tevékenységhez szükséges, az alperes tulajdonában lévő gépeket, mint üzemszerűen működő termelő berendezéseket, és az e berendezésekhez kapcsolódó üzletfeleket, vevőket.

A szerződés tárgyát komplexen a tárgyi eszközök (géppark) és a hozzá tartozó vevőkör együttes, egy egységként történő átruházása képezte, amelynek ellenértékeként a vételár összege is egységesen került meghatározásra.

A szerződés hosszas tárgyalások, előkészítés után került megkötésre. Ennek során az alperes minden szükséges információt, adatot a felperes rendelkezésére bocsátott ahhoz, hogy az ügylet gazdasági, műszaki vonatkozásait felmérhesse, és

azok ismeretében megalapozottan dönthessen. Az adásvétel tárgyát képező berendezéseket, gépeket működés, üzemelés közben többször a felperes ügyvezetője is megtekintette, aki a műanyagiparban több évtizedes tapasztalattal rendelkezik, és akinek - ... felperesi üzemvezető tanúvallomásából is megállapíthatóan - az ügylet műszaki és gazdasági vonatkozásainak megítéléséhez egyaránt kellő mélységű ismeretei voltak.

A felperes tehát hosszas, alapos előkészítés után, a szerződés tárgyát képező szolgáltatás értékeléséhez szükséges információk birtokában írta alá a szerződést, az abban meghatározott, alkufolyamat eredményeképpen kialakult vételárat is elfogadva, amely vételár utóbb a TMK gépek értékével csökkent.

Alperes a szerződés tárgyát képező gépeket működőképés állapotban adta a felperes birtokába, azokat a felperes 2005. októberétől folyamatosan továbbüzemeltette, a megrendelői igények folyamatos kielégítése érdekében, anélkül, hogy 2006. februárjáig a gépekkel, illetve a vételárral összefüggésben bármilyen kifogást közölt volna.

Az alperes véleménye szerint mindezekre a körülményekre tekintettel felperes a szerződésből eredő fizetési kötelezettsége alóli szabadulása érdekében alaptalanul hivatkozik a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között a szerződéskötéskor fennálló feltűnő értékaránytalanságra és a szerződés ebből eredő érvénytelenségére.

Az alperes előadta azt is, maradéktalanul teljesítette a szerződés 9. pontjában vállalt kötelezettségeit, a kistarcsai üzem megrendelőinek adatait beazonosíthatóan tartalmazó ügyféllistát átadta a felperesnek; továbbá a felperessel közösen a vevőkhöz címzett körlevelet írt alá, amelynek a címzettek részére történt megküldését, átvételét a perben csatolt címzetti nyilatkozatok bizonyítják. Az alperes állította, a nagyobb megrendelők felé a felperes személyes bemutatása is megtörtént. Az alperes továbbá előadta azt is, a szerződéskötést követően már nem folytatott száraztészta csomagolóanyag gyártáshoz kapcsolódó nyomdaipari tevékenységet, nyomdai működését ezt követően más területen folytatta, amivel nem sértette a felperessel kötött adásvételi szerződés 10. pontjában foglalt 5 éves konkurencia tilalmi kötelezettségvállalását, amely kizárólag a korábban a kistarcsai üzemben végzett nyomdaipari tevékenységgel azonos tevékenység folytatására vonatkozott.

Az alperes 2007. július 5-én viszontkeresetet is előterjesztett. Módosított viszontkeresetében a felperest vételár címén 66.085.000 forint és 2005. november 11-től a kifizetésig, évi 15 % késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni. Arra hivatkozott, a perbeli adásvételi szerződés alapján felperes a TMK gépekre eső ellenérték levonása után bruttó 94.960.000 forint vételárat tartozott megfizetni, azonban e kötelezettségének csak részben, 28.875.000 forint összegben tett eleget, a különbözetet köteles megfizetni.

A felperes a viszontkereset elutasítását kérte, annak kizárólag jogalapját vitatva. Felperes állította, miután a perbeli adásvételi szerződés érvénytelen, annak alapján

a viszontkereset szerinti vételárfizetési kötelezettség nem terheli az alperessel szemben.

Az elsőfokú bíróság széleskörű tanú és szakértői bizonyítást folytatott.

Az elsőfokú bíróság által kirendelt Igazságügyi Szakértői és Kutató Intézetek Budapesti Műszaki, Könyv- és Adószakértői Intézete (ISZKI), a Dr. ... igazságügyi szakértő által 2010. március 24-én készített, utóbb 2011. január 31-én az elsőfokú bíróság felhívására kiegészített igazságügyi könyvszakértői véleményében a perbeli adásvételi szerződésben az alperes által átadott piac- és ügyfélkör (vevőkör) szerződéskötés időpontja szerinti értékét 6.887.000 forint összegben állapította meg azzal, hogy miután nem volt megállapítható, hogy az alperes konkurenciaként lépett volna fel, ebbe az értékbe annak az ellenértéke is beleértendő, hogy az alperes a szerződésben kötelezettséget vállalt arra, az adott technológiával 5 évig nem gyárt ugyanilyen terméket, azaz konkurenciaként nem jelenik meg a piacon. A peres felek a kiegészített szakértői véleményt elfogadták.

Az elsőfokú bíróság a perbeli adásvételi szerződés tárgyát képező gépek és berendezések szerződéskötés időpontja szerinti értékének megállapítására, valamint a felperes megbízásából a pert megelőzően eljáró ... szakértő által tapasztalt értékcsökkenés lehetséges okainak vizsgálatára ... okleveles gépészmérnök, gazdasági mérnök vagyoneértékelési igazságügyi szakértőt rendelte ki.

... kirendelt igazságügyi szakértő 2011. január 25-én kelt szakértői véleményében az adásvétel tárgyát képező gépek eladása időpontja szerinti vagyoneértékét együttesen 55.825.000 forintban állapította meg. A ... szakértő által tapasztalt értékcsökkenés lehetséges okát vizsgálva kifejtette, közkeletű szakmai ismeret, hogy egy bonyolult technológia gépeinek áthelyezése és az új helyen a gépek „élesztése” után váratlan (addig meg nem lévő) hibák sora jelentkezik még akkor is, ha az „élesztést” a régi karbantartók és gépkezelők végzik. A szakértő utalt arra is, hogy a 2000-2003. években a vizsgált gépeknél jelentős technológiai fejlődés következett be, ami a 2003. előtt gyártott gépek jelentős piaci értékcsökkenését eredményezte.

A felperes nem fogadta el ... szakértői véleményét, mert az véleménye szerint módszerében, számítási módjában és végeredményében egyaránt aggályos.

A felperes a BH.2005. 147 számú eseti döntésben foglaltakra utalva állította, ... értébecslése nem felel meg a szakértői véleményekkel szemben támasztott szakmai követelményeknek, mert nem tartalmaz összehasonlító adatokat, a vagyoneérték összesítő táblázatban szereplő ismeretlen típusú, gyártmányú gépekre nézve anélkül állapít meg újkori értéket, hogy összehasonlító adat állna rendelkezésre, amelyből megállapításai kontrollálhatóak lennének.

A felperes kifogásolta azt is, hogy a szakértő az „életgörbe módszer” alkalmazásának nem adta megfelelő magyarázatát, továbbá azzal összefüggésben

a szakértői adatbázisban lévő adatállományra hivatkozott, ami a szakvéleményt ugyancsak ellenőrizhetetlenné teszi.

A szakértői véleményt azért is alkalmatlannak tartotta a bíróság ítéletének megalapozására, mert megállapításait a ... Kft., mint egyes perbeli gépek gyártója által közölt adatokra alapította, anélkül azonban, hogy megkövetelte volna azok okirati bizonyítékkal való alátámasztását, illetve beszerezte volna a szükséges okiratokat, bizonylatokat. A szakvéleménynek a „bemondásos módszer” alkalmazásából eredő megalapozatlansága véleménye szerint a ...on lévő flexo nyomógép vonatkozásában a legnyilvánvalóbb. Ennél a gépnél ugyanis a gyártó cég képviselőjének bemondása alapján kiindulási alapként elfogadott 31.000.000 forint újkori nettó értékkel szemben a gyártó cég ügyvezetője által utóbb a perben becsatolt számlából megállapíthatóan a gép újkori értékesítési ára 19.350.000 forint + áfa, azaz bruttó 24.187.500 forint volt. A perben rendelkezésre álló okiratok (munkalapok) továbbá nem támasztják alá a gyártó cég képviselőjének bemondása alapján a vagyonérték megállapításakor értéknövelő tényezőként figyelembe vett 2003. évi felújítás tényét sem. Okirati bizonyítékok hiányában, illetve a perben rendelkezésre álló okirati bizonyítékok ellenében a flexo nyomógép újkori beszerzési ára, valamint a gép felújítása tekintetében a szakértő hibás adatokból indult ki. Az ily módon figyelembe vett adatok akkor sem fogadhatók el az értékmeghatározás kiindulási alapjaként, ha a gyártó cég ügyvezetője, ... utóbb a perben tanúként, illetve írásban is nyilatkozatot tett arra nézve, hogy a flexo nyomógép újkori listaára 31.000.000 forint volt, továbbá, hogy 2003-ban megtörtént a gép felújítása. A felperes véleménye szerint ..., mint az alperessel hosszú idő óta üzleti kapcsolatban álló, az alperesi gépek karbantartását is végző cég vezetője érdektelennek, elfogulatlanak nem tekinthető. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá az sem, hogy korábban a Pécsi Városi Bíróság előtt folyt perben ... tanúként a perbeli gép újkori értékesítési árát 17.000.000 forintban jelölte meg.

A felperes mindezekre tekintettel a Pp. 182. § (3) bekezdése alapján a perbeli gépek szerződéskötés időpontja szerinti tényleges, valós forgalmi értékének megállapítására új igazságügyi szakértő kirendelését indítványozta.

A felperes a kirendelt igazságügyi szakértő véleményével szembeni kifogásai alátámasztására magánszakértői véleményeket csatolt.

... kirendelt igazságügyi szakértő fenntartotta szakértői véleményét. A felperesi kifogásokra tekintettel 2010. december 15-én írásban előterjesztett nyilatkozatában ... magánszakértői véleményével összefüggésben annak kizártságát hangsúlyozta, hogy az értékesítést követő átadáskor némelyik gép értékét 90 %-os mértékben csökkentenék a hibák olyan esetben, amikor az eladó a beüzemelést és a betanítást is vállalja.

A ... magánszakértői véleményére 2011. február 23-án írásban előterjesztett észrevételében ... igazságügyi szakértő hangsúlyozta, az üzemképes, karbantartott, szakszerűen üzemeltetett, piaci forgalomban gazdát cserélő gép forgalomképes, annak értékét forgalmi tényezővel csökkenteni jelentős szakmai hiba; az ilyen gépek vagyonértékének változását a műszaki szakirodalomban közismert

úgynevezett „életgörbe” mutatja, amely több az amortizációs görbénél, mert az aktuális piaci jellemzőket is hordozza.

A 2011. április 21-i tárgyaláson személyes meghallgatása során ... igazságügyi szakértő kifejtette azt is, a szakvéleményében leírtak minden eleme és az „életgörbe” szerkesztés minden lépése rekonstruálható; a perbeli ügylet során nem volt a piaci helyzettől eltérő állapot, ezért tartja hibának piaci tényezőkre hivatkozással a gépek értékének csökkentését.

Az elsőfokú bíróság felhívására 2012. március 19-én előterjesztett kiegészítő igazságügyi szakértői véleményében ... kifejtette, a perbeli gépek értékbecslését a ... Kft. felperes által csatolt szakvéleményében hivatkozott uniós szabványnak megfelelő módszert alkalmazva végezte el, az adott időszakból az adott berendezésre vonatkozó kellő számú összehasonlító adat hiányában az értékcsökkentett pótlási költségalapú módszert alkalmazta, amelynek lényege, hogy egyedi adatgyűjtés után kijelölte az adott vagyontárgy új megfelelőjével való helyettesítő értékét és ezt csökkentette egy úgynevezett komplex értékmódosító tényező alkalmazásával úgy, hogy maradéktalanul figyelembe vette az avulás, javítások és a funkcionalitás gazdasági jellemzőit. Kiemelten hangsúlyozta, hogy az alperes bizonyíthatóan jó színvonalú, bejáratott, piaccal rendelkező, jól összeállított, szakszerűen üzemeltett géppark együttest adott el a felperesnek, a ... által becsatolt okiratok is azt támasztják alá, hogy ezen gépek karbantartása is kiemelten szakszerű volt. A ... által a per irataihoz utóbb csatolt okiratok (fényképek, munkalapok) alapján megállapítható, hogy ... szóbeli tanúsítványai és az általa utóbb csatolt gépérték adatok szakmailag szakszerű összhangban vannak egymással.

A felperes továbbra sem fogadta el ... igazságügyi szakértő véleményét, változatlanul fenntartotta kifogásait. Hangsúlyozta, az általa csatolt magánszakértői vélemények lényegében azonos eredményre jutottak a gépek értéke vonatkozásában, ezzel szemben a perben kirendelt igazságügyi szakértő a gépek értékét indokolatlanul és aránytalanul magas összegben állapította meg.

Az elsőfokú bíróság 2012. május 8-án meghozott 17.G.40.556/2006/124. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, felperest az alperes részére 66.085.000 forint és 2005. november 11-től a kifizetés napjáig évi 15 % mértékű kamat, továbbá 4.175.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte.

Az ítélet indokolása szerint a jogvita elbírálása körében elsősorban azt kellett vizsgálni, hogy milyen szolgáltatás képezte a perbeli adásvételi szerződés tárgyát, továbbá a szolgáltatás és az annak ellenértékeként meghatározott vételár között a szerződés megkötésének időpontjában fennállt-e feltűnően nagynak minősülő értékkülönbség, amely a határidőben előterjesztett felperesi megtámadás esetén a szerződés érvénytelenségét eredményezi.

Az elsőfokú bíróság a PK.267. számú kollégiumi állásfoglalásban foglaltakra hivatkozással a szerződéskötés körülményeit és a felek szerződéses akaratát vizsgálta. Megállapította, hogy a perbeli adásvételi szerződés megkötésével a

felperes célja nem kizárólag a gépek, tárgyi eszközök megszerzése volt, hanem azokkal együtt a hozzájuk kapcsolódó ügyfélkört, a lehetséges piacot is meg kívánta szerezni, ami a szerződés 9. és 10. pontjában foglaltakból egyértelműen megállapítható. Abból pedig, hogy a felek a szerződésben a gépek, eszközök és a hozzájuk kapcsolódó ügyfélkör átadásának ellenértékét külön nem határozták meg, az a következtetés vonható le, hogy a felperes a lehetséges piac megszerzésének legalább akkora jelentőséget tulajdonított, mint az elképzelései szerinti gazdasági tevékenység folytatásához szükséges gépek megszerzésének. Ezt támasztja alá az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az is, hogy a szerződéskötést megelőzően a felperes a gépek értékének elvárható gondossággal, külön szakember bevonásával történő vizsgálatát elmulasztotta, míg az alperes könyvelését átvilágította. A szerződésben meghatározott vételár teljesítését a felperes mindezen körülmények tudatában azért vállalta, mert számára a teljes ügylet az egyes gépek értékétől függetlenül megérte a szerződés szerinti vételár megfizetését. Mindezekre tekintettel a feltűnő értékaránytalanság vizsgálata nem szűkíthető le kizárólag a gépek értékére.

Egyebekben az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az a körülmény, hogy a szerződéskötést megelőzően a felperes a gépek értékének vizsgálata körében nem a kellő gondossággal és körültekintéssel járt el, mert „a saját alkalmazásában álló szakemberek ellenére” elmulasztotta a műszaki berendezések értékének felmérését, kizárólag a felperes üzleti kockázata és felelőssége, az ebből eredő következményeket magának kell viselnie. E körben az elsőfokú bíróság arra is utalt, hogy a rendelkezésre álló adatokból, bizonyítékokból, így különösen ... tanúvallomásából megállapíthatóan a felperes ügyvezetője, ... maga is rendelkezett olyan szintű ismeretekkel, ami alapján fel tudta mérni azt, hogy az ügylet tárgyát képező gépek a hozzájuk tartozó ügyfélkörrel és az ebből adódó piaci lehetőségek milyen értéket képviselnek, azokkal arányban áll-e a kikötött ellenszolgáltatás.

A továbbiakban az elsőfokú bíróság az alperes szerződésben meghatározott szolgáltatásai - a vevőkör átengedése és a gépek átruházása - értékének megállapítása érdekében elrendelt szakértői bizonyítás eredményét értékelte. A vevőkör átengedésének a szerződéskötés időpontja szerinti ellenértékét az ISZKI módosított, a peres felek által elfogadott szakértői véleménye alapján az elsőfokú bíróság 6.887.000 forintban állapította meg.

A gépek szerződéskötés időpontja szerinti értékének megállapítására kirendelt ... igazságügyi szakértő felperesi kifogásokra, illetve az elsőfokú bíróság felhívása alapján kiegészített szakértői véleményét értékelve az elsőfokú bíróság rögzítette, a szakértő a perben rendelkezésre álló adatokat kellő alapossággal és körültekintéssel kezelte, egyes gépek tekintetében azok újkori nettó értéke és egyéb adatai vonatkozásában további információkat, iratokat szerzett be a gépeket gyártó ... Kft-től, az iratokat szakértői véleményéhez mellékelte; a szakértői véleményből továbbá az is megállapítható, hogy a gépek karbantartására, felújítására vonatkozó szakértői ténymegállapítások a gyártó cég ügyvezetője által a szakértőnek bemutatott dokumentumokon (fotók, munkalapok, stb.) alapulnak.

A szakértő az ily módon rendelkezésére álló adatok, információk alapján határozta meg a perbeli gépek vagyonértékelési státuszát, azokat üzemképes, karbantartott,

szakszerűen üzemeltetett, forgalomban gazdát cserélő, forgalomképes gépeknek minősítve, majd a gépek eladáskori forgalmi értékének meghatározásához ennek megfelelően állította fel az úgynevezett „életgörbét”, a szakértői véleményben rögzítettek szerint a szakértői irattárában rendelkezésre álló adatbázis felhasználásával. A szakértői vélemény kiegészítésében az is részletesen kifejtésre került, hogy az életgörbe már az aktuális piaci jellemzőket is hordozza, ezért a forgalomképes, rendszeresen karbantartott gépek értékelésekor indokolatlan külön forgalmi tényezőként értékcsökkenés alkalmazása, ez kizárólag valamilyen speciális helyzetben (piaci túlkínálat, kényszerű üzemszünet, felszámolási helyzet stb.) lehet indokolt, ilyen helyzet azonban a perbeli gépeknél nem állt fenn.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes a BH.2005.147 számú eseti döntésre hivatkozással megalapozatlanul kifogásolta az összehasonlító adatok hiányát, mert a szakértői vélemény tartalmazza azoknak az adatoknak és tényeknek az ismertetését, amelyek alapján készült, és amelyek helyességének ellenőrzéséhez szükségesek. A szakértői vélemény és annak kiegészítése, továbbá ... szakértő felperesi észrevételekre tett írásbeli nyilatkozatai részletesen tartalmazzák annak ismertetését, hogy az „életgörbe” diagramok felállítására milyen adatok alapján került sor.

A vizsgált gépek, berendezések újkori értékének meghatározásához pedig a szakértő - egyebekben a felperes által a pert megelőzően felkért ... magánszakértővel azonosan - a gyártótól szerzett be adatokat, amelyek hitelességét a felperes által megbízott szakértők egyike sem vonta kétségbe az általuk beszerzett, vagy ismert egyéb piaci összehasonlító adatokra hivatkozással.

Az elsőfokú bíróság kifejtette azt is, a flexo nyomógép újkori beszerzési áráként a szakértő által elfogadott 31.000.000 forint + áfa összeg megalapozottságát a gyártó cég ügyvezetőjének 2006-ban, még a jelen pert megelőzően a felperes megbízásából eljáró ... magánszakértő részére adott azonos tartalmú adatszolgáltatása is bizonyítja; a gyártó cég ügyvezetője, ... tanúvallomása, valamint az általa csatolt okiratok (megrendelés, számla) ugyancsak a szakértő által kiindulási alapként elfogadott újkori beszerzési árat támasztják alá.

A szakértői vélemény elkészítését megelőzően a gyártó által rendelkezésére bocsátott információk, adatok, okiratok alapján a szakértő ugyancsak megalapozottan fogadta el tényként a flexo nyomógép 2003. évi teljeskörű felújítását, amit a gyártó cég ügyvezetőjének a perben tett tanúvallomása és az általa utóbb csatolt okiratok ugyancsak alátámasztanak. A felperes ezért megalapozatlanul tette vitássá a szakértői vélemény ezen ténymegállapításait, a rendelkezésre álló adatok, okiratok, bizonyítékok Pp. 206. §-a szerinti mérlegelése, értékelése alapján a felperesi állításokkal szemben aggálytalanul megállapítható, hogy ... szakértő helytálló, igazolt adatokból indult ki szakértői véleménye elkészítésekor.

A felperes által becsatolt magánszakértői véleményeket értékelve az elsőfokú bíróság egyebek mellett kifejtette, a rendelkezésre álló adatok alapján tényként volt megállapítható, hogy az adásvétel tárgyát képező gépek a szerződéskötés időpontjában az alperes kistarcsai telephelyén megfelelően működtek, ezt követően 2005. október 21-től a gépeket maga a felperes működtette, anélkül, hogy azok

műszaki állapotával összefüggésben az alperes felé bármiféle reklamációval élt volna. A gépek egy része 2006. novemberében került átszállításra a felperes tiszalúci telephelyére.

... magánszakértői véleménye elkészítésekor a ...ra áthelyezett gépek akkori műszaki állapotát vizsgálta a felperes ügyvezetőjének illetve üzemvezetőjének a gépek akkori műszaki állapotára vonatkozó információi, valamint a gépek szemrevételezése alapján, és nem a gépek 2005. szeptemberi valós műszaki állapotát vette figyelembe; meghallgatása során nem tudott nyilatkozni arra nézve, hogy az általa látott műszaki állapot milyen okból alakulhatott ki. Mindezekből megállapíthatóan a műszaki állapot értékelésénél ... kiindulási alapja hibás volt. Ugyanakkor az áthelyezést megelőző és azt követő gépállapot eltérésére ... kirendelt igazságügyi szakértő szakértői véleményében megfelelő, az ellentmondás feloldására alkalmas magyarázatot adott, kifejtve, hogy bonyolult technológiai gépek áthelyezése és újra üzembe helyezése során addig meg nem lévő, váratlan hibák sora jelentkezhet szakszerű üzembe helyezés mellett is. Ez az összefüggés kellő magyarázatot ad a két szakértő értékelése közötti jelentős eltérésre.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ... magánszakértői véleménye azért nem volt alkalmas a felperesi állítások bizonyítására, mert az általa alkalmazott, gépjárművek értékelésénél elfogadott, azonban a per tárgyát képező műszaki berendezések esetén nem alkalmazható értékelési mátrix túlzott jelentőséget tulajdonít a kereslet-kínálat hatásainak, a piaci viszonyoknak, amint azt ... a magánszakértői véleményre adott írásbeli nyilatkozatában kifejtette. Egyebekben ... szakértői véleménye ellentmondásos abban a vonatkozásban, hogy az általa megállapított értékek az értékelés időpontja, vagy pedig a perbeli szerződés megkötésének időpontja szerinti forgalmi értéket jelentik. Az elsőfokú bíróság továbbá arra is utalt, piaci összehasonlító adatokat saját előadása szerint ... sem vett figyelembe.

A ... Kft. által készített magánszakértői véleménnyel összefüggésben az elsőfokú bíróság kifejtette, annak készítői maguk is összecszerelték a kirendelt igazságügyi szakértő véleményében alkalmazott „életgörbéket” a flexo nyomógép vonatkozásában; téves az a megjegyzésük, hogy ... szakértői véleményéből nem derül ki, melyik diagramot, melyik gép esetén használja; a ... értékelési módszerre hivatkozásuk ugyancsak téves, mert az ingatlanok értékelésére alkalmazható, a per tárgyát azonban műszaki berendezések, gépek képezik.

... tanúvallomásával és az általa csatolt okiratokkal kapcsolatos felperesi kifogásokra nézve az elsőfokú bíróság kifejtette, az, hogy a tanú a perbeli gépek egy részét gyártó- és üzembe helyezésüket, felújításukat végző cég ügyvezetője, önmagában nem jelent olyan üzleti érdekeltséget, amely a tanú elfogultságát eredményezhetné, illetve aggályossá tehetné szavahihetőségét. A tanú szavahihetőségét támasztja alá ezzel szemben az, hogy ... magánszakértő pert megelőző megkeresésekor a perben tett nyilatkozataival azonosan jelölte meg a gépek újkori listaárát. Ugyanakkor a felperes túlzott jelentőséget tulajdonít a tanú által évekkal korábban a Pécsi Városi Bíróság előtt egy szavatossági igénnyel kapcsolatos perben tett tanúvallomásnak, egyebekben pedig a korábbi és a jelenlegi tanúvallomás közötti ellentmondásokra a tanú meghallgatása során

elfogadható magyarázatokat adott. Az elsőfokú bíróság ezért a tanúvallomást bizonyítékként vette figyelembe, és azt a Pp. 206. §-ában foglaltak szerint értékelte. Mindezeket együttesen mérlegelve az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy ... kirendelt igazságügyi szakértő szakértői véleménye mentes a felperes által állított hibáktól, hiányosságoktól, és azt ítélezése alapjául elfogadva a perbeli adásvételi szerződés tárgyát képező gépek szerződéskötés időpontja szerinti nettó értékét 55.825.000 forintban állapította meg.

A továbbiakban az elsőfokú bíróság kifejtette, a rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan a felek közötti adásvételi szerződés tárgyát képező szolgáltatás szerződéskötés időpontja szerinti nettó értéke a gépek 55.825.000 forint összegű értékére és az átadott ügyfélkör, valamint a konkurencia tilalmi vállalás 6.887.000 forint összegű értékére tekintettel 62.712.000 forint, ami a 25 %-os áfával bruttó 78.390.000 forintot tesz ki. Ez az összeg kétségtelenül alacsonyabb, mint az adásvételi szerződésben a szolgáltatás ellenértékeként meghatározott, utóbb módosított bruttó 94.960.000 forint vételár. Ugyanakkor a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti feltűnő értékaránytalanság következményeiről rendelkező Ptk. 201. § (2) bekezdése alkalmazása körében kialakult bírói gyakorlat a szolgáltatási és az ellenszolgáltatás közötti 25 %-ot meghaladó különbözetet tekinti olyan feltűnően nagynak, amely alapul szolgál a szerződés érvénytelenségének megállapítására. A perbeli esetben a szolgáltatás szerződéskötés időpontja szerinti valós értéke és a fizetendő vételár között ilyen mértékű különbség nem volt megállapítható, a felperes keresete ezért nem vezethetett eredményre.

Az alperesi viszontkereset elbírálása körében az elsőfokú bíróság kifejtette, az alperesi hibás teljesítéssel kapcsolatos felperesi előadásokat az elsőfokú bíróság a Ptk. 308/C. §-a alapján szavatossági kifogásként értékelte és azokat megalapozatlannak találta. A rendelkezésre álló adatokból aggálytalanul megállapítható, hogy az alperes maradéktalanul eleget tett a szerződés 9. és 10. pontjában vállalt kötelezettségének, a felperesnek a vevők felé történő bemutatása, a vevők tájékoztatása megtörtént. E körben az elsőfokú bíróság utalt arra, maga a felperes sem vitatta, hogy a nagyobb vevők közül többnek személyesen is bemutatták. Az alperes továbbá iratokat csatolt annak bizonyítására, hogy az üzem berendezéseinek birtokba adását követően a felperes teljesítette a vevők megrendeléseit, ami ugyancsak a vevőkör átadásának megtörténtét bizonyítja. Mindezekre tekintettel a felperes nem tagadhatja meg a szerződés szerinti vételár még ki nem fizetett része tekintetében fizetési kötelezettsége teljesítését, ezért a felperes viszontkereset szerinti marasztalásának volt helye. A perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett az elsőfokú bíróság.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását, a keresete szerinti ítélet meghozatalát és az alperes viszontkeresetének elutasítását, másodsorban az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

A felperes kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az ítélet meghozatalakor figyelmen kívül hagyta azt a lényeges körülményt, hogy a felperes eredeti szándéka az alperesi cég, nem pedig egyes gépek megvásárlására irányult, ami ..., ..., ... és ...

tanúvallomásából egyértelműen megállapítható. A felperes állította, kizárólag ez volt az indoka annak, hogy csakis az alperesi cég értékének meghatározásához vett igénybe szakértelemmel rendelkező személyeket a szerződés előkészítése során, az egyes gépek értékét azonban szakértő bevonásával külön nem vizsgálta meg. A felperes állította, az eredeti szándéka szerinti szerződés megkötése kizárólag az alperes miatt hiúsult meg, kizárólag erre a körülményre vezethető vissza, hogy az egyes megvásárolt gépekhez a felek nem rendeltek egyedileg meghatározott vételárat, ami azonban az alperes terhére róható, szemben az elsőfokú bíróság álláspontjával.

A felperes kifogásolta azt is, hogy a gépek értékének meghatározása körében a perben kirendelt ... igazságügyi szakértő és az elsőfokú bíróság is figyelmen kívül hagyta azt a lényeges körülményt, hogy a szerződés tárgyát egyidejűleg több gép adásvétele képezte, az ilyen „flotta jellegű ügyleteknél” pedig a gyakorlatban komoly értékcsökkentő hatás érvényesül. A feltűnő értékaránytalanság vizsgálatakor a „flotta jellegű ügylet” értékcsökkentő hatását az elsőfokú bíróságnak a felperes javára kellett volna értékelnie.

A felperes vitatta az elsőfokú ítélet azon ténymegállapításának megalapozottságát, hogy az ügyfélkör és a tényleges piac megszerzését a szerződéskötéskor a gépek megszerzésével legalább azonos súlyúnak tekintette. Véleménye szerint ezt cáfolja az ügyfélkör értéke tárgyában született perbeli igazságügyi szakértői vélemény, amely az ügyfélkör értékét a gépek értékénél lényegesen alacsonyabb összegben határozta meg. Egyebekben a felek az ügyfélkör értékét a nettó gépérték 5 %-ában állapították meg, amit ... tanúvallomása bizonyít. Ebben a kérdésben ezért is téves az elsőfokú bíróság álláspontja.

A fellebbezés szerint téves és megalapozatlan az elsőfokú ítélet azon megállapítása is, hogy a szerződéskötéskor a felperes rendelkezett a gépek értékének megállapításához szükséges speciális szakértelemmel. Ilyen következtetés nem vonható le abból, hogy a felperes évekkel korábban külföldről néhány új nyomdaipari gépet hozott be, figyelemmel arra is, hogy a perben használt nyomdaipari gépek értékesítéséről volt szó. E körben a felperes arra is utalt, az általa csatolt magánszakértői véleményeket az elsőfokú bíróság egyebek mellett a kompetencia hiányára figyelemmel nem találta elfogadhatónak, amiből az is következik, hogy a szakértői képesítéssel egyáltalán nem rendelkező felperes nyilvánvalóan nem is rendelkezhetett olyan szakértelemmel, ami a gépek értékének megállapításához szükséges lett volna.

A fellebbezés szerint téves, ezért nem fogadható el az elsőfokú bíróság azon megállapítása sem, hogy amennyiben a felperes mégsem rendelkezett volna a megvásárolt gépek értékének megállapításához megfelelő szakértelemmel, úgy külső szakértőt kellett volna bevonnia, aminek elmulasztása a felperes terhére értékelendő. Felperes e körben ismételten utalt arra, hogy eredeti szándéka magának a cégnek a megvásárlására irányult, azt az ügyletet a tőle elvárható körülményekkel készítette elő, az eredeti elképzelés alperesnek felróható meghiúsulása után pedig bízott abban, hogy az általa megtekintett és az alperes üzemében működő gépek alperes által közölt értéke helytálló.

A felperes véleménye szerint tévedett az elsőfokú bíróság akkor is, amikor a perbeli adásvételi szerződés tárgyát képező gépek értékének meghatározásakor ítélezése alapjául elfogadta a perben kirendelt ... igazságügyi szakértő kiegészített szakértői véleményét, és annak ellenére, hogy felperes magánszakértői véleményekkel bizonyította, hogy a hiányos, ellentétes más szakértők véleményével és a perben bizonyított tényekkel, továbbá nem felel meg a szakértői véleményekkel szemben támasztott szakmai követelményeknek sem, felperesi indítvány ellenére nem rendelt ki újabb szakértőt. Az elsőfokú bíróság eljárása ezért ellentétes a Pp. 182. § (3) bekezdésében foglaltakkal.

Felperes a BH.2005 évi 147. eseti döntésre utalva fenntartotta az elsőfokú eljárás során részletesen kifejtett azon álláspontját, hogy az összehasonlító adatok hiánya önmagában alkalmatlanná teszi a szakértői véleményt arra, hogy a bíróság arra alapítsa ítéletét. A szakértői véleményből továbbá nem állapítható meg az sem, hogy a nem a ... Kft. által gyártott gépek esetén a szakértő honnan, milyen forrásból szerezte be a kiinduló adatokat (gyártási év, újkori érték), amelyek a perbeli gépek „életgörbéjének” meghatározásához szükségesek. E körben a szakértő a több éves munkája során összegyűjtött nagy terjedelmű számítógépes adatbázist jelölte meg forrásként, ami ellenőrizhetőség hiányában nem fogadható el. Amennyiben ezen adatok megállapításához a szükséges okiratok (adásvételi szerződés, számla, üzembe helyezési jegyzőkönyv stb.) az alperesnél már nem áll rendelkezésre, ez a körülmény a felperes terhére nem értékelhető. A felperes azt is kifogásolta, hogy a szakvéleményből nem tűnik ki az sem, a szakértő milyen adatok alapján vette figyelembe értéknövelő tényezőként a nagy volumenű felújításokat.

A felperes továbbra is sérelmezte, hogy a ... Kft. által gyártott két gép értékét a szakértő kizárólag a gyártó cég ügyvezetőjétől kapott szóbeli információkra alapította, továbbá sérelmezte azt is, hogy a szakértői vélemény ezen megállapításait az elsőfokú bíróság ... tanúvallomásában és az általa csatolt okiratokban foglaltakra tekintettel értékelte. A felperes hangsúlyozta, ..., mint az alperessel üzleti kapcsolatban álló gyártó cég ügyvezetője érdekességéből fakadóan nem tekinthető elfogulatlan tanúnak, az általa előadottak tényszerűsége, megalapozottsága önmagában ezért aggályos. Az általa előadottakat megkérdőjelezhetővé teszi az is, hogy a flexo nyomógép újkori értékét korábban a Pécsi Városi Bíróság előtti peres eljárásban tanúként csak 17.000.000 forint összegben határozta meg. A felperes e körben hangsúlyozta azt is, hogy a tanú előadásával szemben számlával bizonyította a perben azt, hogy a gép tényleges újkori ára 19.350.000 forint volt. A ... előadásai közötti, illetve az általa előadottak és az okirati bizonyítékok közötti ellentmondás feloldására a felperes véleménye szerint sem ...nek a géppel kapcsolatos állítólagos árendedményre vonatkozó előadásai, sem a felperes által csatolt 2002. november 30-án kelt, 21.500.000 forint vételárat tartalmazó adásvételi szerződés nem alkalmas. Az árendedménnyel kapcsolatos előadásokat okirati bizonyítékok nem támasztják alá, egyebekben pedig abban az esetben, ha a gép újkori értéke valóban 31.000.000 forint volt, ami 2002. november 30-ra 21.500.000 forintra csökkent, úgy nincs válasz arra, hogy a perbeli szerződés megkötése időpontjában ennek a gépnek az értéke hogyan lehetett a kirendelt igazságügyi szakértő által megállapított 18.600.000 forint.

A felperes véleménye szerint szakmai szempontból ugyancsak aggályos, hogy a perben kirendelt igazságügyi szakértő a flexo nyomógép teljes körű felújítása tárgyában is kontrollálatlanul elfogadta ... perbeli adatközlését, annak ellenére, hogy a szakvéleményhez csatolt munkalapok egyike sem támasztja alá a gép 2002. évi teljes körű felújításának tényét.

A felperes álláspontja szerint mindezek alapján megállapítható, hogy a perben kirendelt igazságügyi szakértő értékmeghatározása téves, megalapozatlan, ítéleti döntés megalapozására elfogadhatatlan.

A felperes sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság a perben kirendelt igazságügyi szakértői véleménnyel kapcsolatos kifogásai alátámasztására csatolt magánszakértői véleményeket sem megfelelően értékelte. A felperes véleménye szerint a perben kirendelt igazságügyi szakértő véleményének hiányosságait, az alapjául szolgáló adatok, bizonyítékok, összehasonlító adatok hiányát nem teszi menthetővé, hogy ilyen adatokat a magánszakértői vélemények sem tartalmazzak, továbbá az sem, hogy ugyanazokat a forrásokat használták fel, amit a kirendelt igazságügyi szakértő.

A felperes állította, a Pp. 182. § (3) bekezdésében foglaltakra tekintettel az elsőfokú bíróság nem hagyhatta volna figyelmen kívül a magánszakértői véleményeket, különös tekintettel arra, hogy bár különböző módszer alkalmazásával, de egységesen a kirendelt igazságügyi szakértőtől eltérően állapították meg a vizsgált gépek értékét, ami önmagában aggályossá teszi a perbeli igazságügyi szakértői véleményt, és indokolja új szakértő kirendelését. Az új szakértő kirendelését az elsőfokú bíróság azért sem mellőzhette volna, mert a kiegészítő szakértői vélemény az alapszakvéleménnyel szembeni aggályokat nem oszlatta el, a kifogásokat nem cáfolta, anélkül tartotta fenn az alapszakvéleményben foglaltakat a kirendelt igazságügyi szakértő, hogy bármiféle összehasonlító adatot közölt volna.

A ... által készített magánszakértői véleménnyel összefüggésben a felperes kiemelte, az röviddel az adásvételi szerződés megkötése után készült, önmagában az a körülmény, hogy a telepítés során a gépek sérüléseket szenvedhettek, a magánszakértői vélemény megállapításait nem teszi aggályossá. Egyébként sem áll rendelkezésre adat arra nézve, hogy a gépek a telepítéskor sérülést szenvedtek volna, a felperes pedig abban volt érdekelt, hogy az áttelepítés zökkenőmentesen, megfelelő szakmai színvonalon, a gépek károsodása nélkül történjen, azok mielőbb üzembe állíthatók legyenek.

Az alperesi viszontkeresettel összefüggésben a felperes állította, tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy az alperes eleget tett a teljes ügyfélkör átadása körében a szerződésben vállalt kötelezettségeinek. Ezt a felperes véleménye szerint ... tanúvallomása cáfolja. Tévedett az elsőfokú bíróság akkor is, amikor nem vette figyelembe, hogy a kiállított számlák közül az alperes utóbb két számláját visszavonta, számla hiányában pedig a Ptk. 302. § b) és c) pontja szerinti jogosulti késedelem állt fenn alperesi oldalról, így e két számla összege vonatkozásában felperes nem esett késedelembe, így késedelmi kamatfizetési kötelezettség sem terheli.

Az alperes ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, lényegében helyes indokaira tekintettel.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozatlan.

A Ptk. 201. § (1) bekezdése szerint a szerződéssel kikötött szolgáltatásért - ha a szerződésből, vagy a körülményekből kifejezetten más nem következik - ellenszolgáltatás jár. A (2) bekezdés úgy rendelkezik, ha a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között anélkül, hogy az egyik felet az ajándékozás szándéka vezetné, a szerződés megkötésének időpontjában feltűnően nagy az értékkülönbség, a sérelmet szenvedő fél a szerződést megtámadhatja.

A Ptk. idézett rendelkezései alapján a visszerhes szerződésekre irányadó egyenértékűség követelményének a szerződéskötés időpontjában fennálló sérelme alapul szolgálhat arra, hogy a sérelmet szenvedő fél a szerződést megtámadja, de csakis a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti feltűnően nagy, kirívó értékkülönbség vonja maga után a szerződés érvénytelenné válását. A szolgáltatás értékét a valós piaci, forgalmi érték figyelembevételével kell meghatározni.

A bírói gyakorlat szerint továbbá annak vizsgálatakor, hogy fennáll-e feltűnően nagy értékkülönbség, a forgalmi (érték) viszonyok mellett az eset összes körülményeit figyelembe kell venni, így vizsgálni kell a szerződéskötés körülményeit, a szerződés egész tartalmát, az ügylet jellegéből fakadó sajátosságokat, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás meghatározásának módját, figyelemmel kell lenni továbbá a felek együttműködési kötelezettségére és a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményére (Ptk.267.).

A bírói gyakorlat a feltűnő értékaránytalanságra alapított megtámadást abban az esetben is rendeltetésellenes joggyakorlásnak minősíti, ha a sérelmet szenvedő fél a szerződéskötéskor tudott a feltűnő értékaránytalanság fennálltáról, vagy arról, az adott helyzetben tőle elvárható körültekintés, gondosság tanúsítása esetén tudnia kellett. A bírói gyakorlat ezt a körülményt úgy értékeli, hogy a sérelmet szenvedő fél az értékkülönbözetből eredő kockázatot vállalta.

A polgári perben történő bizonyítás szabályairól a Polgári perrendtartásról szóló, többször módosított 1952. évi III. törvény (Pp.) rendelkezik.

A Pp. 177. § (1) bekezdése szerint ha a perben jelentős tény, vagy egyéb körülmény megállapításához vagy megítéléséhez olyan különleges szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik, a bíróság szakértőt rendel ki. A (6) bekezdés azt is kimondja, a bíróság a fél kérelmére - ha a bizonyítás szempontjából szükségesnek látszik - a kirendelt szakértő helyett más szakértőt rendelhet ki.

A 182. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, ha a szakvélemény homályos, hiányos, önmagával vagy más szakértő véleményével, illetve a bizonyított tényekkel ellentétben állónak látszik, vagy helyességéhez egyébként nyomatékos kétség fér, a szakértő köteles a bíróság felhívására a szükséges felvilágosítást megadni. A fél erre irányuló indítványa alapján a bíróság más szakértőt rendelhet ki.

A Pp. idézett rendelkezései alapján tehát a perben kirendelt szakértő helyett más szakértő kirendelésére akkor kerülhet sor, ha az a bizonyítás szempontjából szükségesnek látszik, a perben beszerzett szakértői vélemény helyességéhez nyomatékos kétség fér, és a szakvélemény hibái, hiányosságai más módon nem oldhatók fel.

A bírói gyakorlat szerint a perben kirendelt szakértő véleménye és a fél által beszerzett magánszakértői vélemény megállapításai közötti ellentét is alapul szolgálhat más szakértő kirendelésére, de csak akkor, ha a magánszakértői vélemény megállapításai alkalmasak a perben beszerzett szakértői vélemény aggályossá tételére, arra, hogy a perben kirendelt szakértő véleményének megalapozottsága iránt a bíróságban kételyt támasszanak, vagy legalábbis felvessék a további bizonyítás szükségességét, de csakis akkor, ha a perben beszerzett szakértő véleményével kapcsolatosan felmerült aggályok, a szakvélemények közötti ellentmondások más módon, így például a szakértői véleménynek a perben rendelkezésre álló egyéb bizonyítékokkal történő összevetésével, a bizonyítás eredményének értékelésével nem oldhatók fel. (BH 2012.175; EBH 2002.717)

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a perbeli adásvételi szerződés alapján az alperes által teljesítendő szolgáltatás, és a szerződésben meghatározott felperesi ellenszolgáltatás között a szerződéskötés időpontjában fennálló feltűnő értékaránytalanságra alapított felperesi kereset elbírálásakor mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a szerződés alapján az alperes milyen szolgáltatás nyújtására volt köteles.

A szerződés rendelkezéseinek értelmezésével és a bizonyítékok okszerű mérlegelésével, értékelésével helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli adásvételi szerződés tárgyát a mellékletben felsorolt gépek tulajdonjogának átruházása és a gépekkel folytatott termelői tevékenység során előállított termék vevőkörének átengedése együttesen képezte, a szerződésben meghatározott - utóbb módosított - vételárat felperes a gépek tulajdonjogának és a vevőkör átengedésének ellenértékeként tartozott megfizetni.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint ugyanakkor a perben rendelkezésre álló bizonyítékok nem támasztják alá az elsőfokú ítélet azon ténymegállapítását, hogy felperes a vevőkör és a gépek megszerzésének lényegében azonos jelentőséget tulajdonított. Nem kétséges ugyanis, hogy a gépekkel együtt a rendelésállomány, szerződésállomány átruházására nem került sor, így a felperes az adásvételi szerződéssel a gépekkel együtt nem magát a piacot, csak a piacszerzés lehetőségét vette meg, aminek értéke nyilvánvalóan kisebb a megvásárolt gépek értékénél, amint az az ISZKI felek által nem vitatott szakvéleményéből is

megállapítható. Ezen ténybeli tévedés ugyanakkor az elsőfokú ítélet érdemére nem hatott ki.

Az elsőfokú bíróság a szerződés tárgyát képező szolgáltatás szerződéskötés időpontja szerinti forgalmi értékének vizsgálatára a felperes indítványának helyt adva a Pp. 177. § (1) bekezdése alapján helytállóan rendelt el szakértői bizonyítást, és a szakértői bizonyítás eredményét, a perben beszerzett szakértői véleményeket és a perben rendelkezésre álló egyéb bizonyítékokat együttesen értékelve, mérlegelve helytállóan állapította meg, hogy a perbeli adásvételi szerződés tárgyát képező szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között a szerződéskötés időpontjában nem állt fenn a szerződés érvénytelenségét eredményező feltűnő értékaránytalanság.

Az ISZKI felek által nem vitatott szakértői véleményét ítélezése alapjául elfogadva az átadott piac és vevőkör értékét helytállóan állapította meg 6.887.000 forintban az elsőfokú bíróság.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság akkor sem, amikor a perben kirendelt ... igazságügyi szakértő kiegészített szakvéleményét ítélezése alapjául elfogadva az adásvétel tárgyát képező gépek szerződéskötés időpontja szerinti forgalmi értékét bruttó 78.390.000 forintban állapította meg.

Az elsőfokú bíróság a felperesi kifogásokra tekintettel ... szakértői véleményét, a szakértő perben tett nyilatkozatait és a kiegészítő szakértői véleményt önmagában és a felperes által csatolt magánszakértői véleményekkel és a perben rendelkezésre álló bizonyítékokkal összevetve is értékelte, és ennek alapján helytállóan, a rendelkezésre álló adatok okszerű, a Pp. 206. §-a szerinti mérlegelésével megalapozottan helyezkedett arra az álláspontra, hogy a szakértői vélemény mentes a felperes által állított, a Pp. 182. § (3) bekezdése szerinti fogyatékoságoktól, ezért az újabb szakértő kirendelésének jogszabályi feltételei nem állnak fenn. A Fővárosi Ítélőtábla a perben beszerzett szakértői vélemény és annak kiegészítése, továbbá a magánszakértői vélemények és az egyéb bizonyítékok értékelése körében teljes mértékben osztja az elsőfokú bíróság ítélete indoklásában részletesen kifejtett jogi álláspontját. E körben a Fővárosi Ítélőtábla kiemeli, a felperes által csatolt magánszakértői vélemények nem alkalmasak arra, hogy akár megalapozottságát, akár az alkalmazott módszer megfelelőségét illetően aggályossá tegyék ... kirendelt szakértő okiratokkal alátámasztott, részletesen megindokolt szakvéleményének megállapításait.

A felperes fellebbezésében megalapozatlanul hivatkozik arra is, hogy eredetileg az alperesi cég megvásárlására irányuló szándéka az alperesnek felróható okból hiúsult meg, ezért nem róható terhére, hogy az egyes gépek értékét szakértővel külön nem vizsgálta meg a szerződéskötést megelőzően. Ezen fellebbezési előadást a perben rendelkezésre álló bizonyítékok nem támasztják alá. A szerződéskötést megelőző tárgyalásokon a felperes szakértőjeként részt vett ... könyvvizsgáló tanúvallomásából a felperesi előadással szemben az állapítható meg,

hogy a tanú javaslatára döntött a felperes az alperesi cég megvásárlása helyett a tárgyi eszközök, gépek megvásárlásáról. Egyebekben pedig önmagában a cégvásárlási szándék nem szolgálhat elfogadható magyarázatként arra, hogy a szerződéskötést megelőzően a felperes a gépek valós értékének vizsgálatakor nem az adott helyzetben elvárható gondossággal járt el. A vevőtől ugyanis cégvásárlás, illetve társasági részesedés vásárlása esetén is elvárható, hogy a cég könyvelési anyagának, számviteli nyilvántartásainak vizsgálata, elemzése, értékelése mellett a tárgyi eszközök, gépek, berendezések állapotát, tényleges értékét is felmérje, szükség szerint szakértő bevonásával. Ennek elmulasztását a már kifejtettek szerint a felperes terhére kell értékelni akként, hogy az értékaránytalanságból fakadó kockázatot vállalta.

A rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan továbbá a felperes nem egyes gépeket, hanem egy teljes termelő gépsort vásárolt az alperestől abból a célból, hogy azt tovább üzemeltesse. Ezért alaptalanul hivatkozik a felperes fellebbezésében az un. „flotta jellegű ügyleteknél” érvényesülő értékcsökkentő hatásra is.

Mindezekre tekintettel érdemben helytálló az elsőfokú ítélet felperes keresetét elutasító rendelkezése.

Az alperesi viszontkereset vonatkozásában az elsőfokú bíróság ugyancsak helytállóan, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapította meg azt, hogy az alperes maradéktalanul eleget tett a szerződésben vállalt kötelezettségeinek, ezt a felperes fellebbezési előadásával szemben ... tanúvallomása sem cáfolja.

A felperes továbbá az elsőfokú eljárás során a viszontkeresetet kizárólag jogalapjában támadta, a kamatfizetési kötelezettség, illetve a kamatfizetés kezdő időpontja vonatkozásában ellenkérelmet nem terjesztett elő. A fellebbezésben e körben tett előadásai ezért a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel nem vizsgálhatók, nem értékelhetők. Ugyanakkor keresetében maga a felperes adta elő azt, hogy a vételárról kiállított felperesi számlák közül kettő stornírozására az áfa-fizetési problémák miatt azért kerül sor, mert a felek között vita támadt a vételárral összefüggésben. Figyelemmel arra, hogy a számlák visszavonására a felperes mulasztása, vételárfizetési kötelezettsége teljesítésének megtagadása szolgált alapul, ez a körülmény a felperes késedelmi kamatfizetési kötelezettségét nem érinti.

A felperes fellebbezése ily módon a viszontkereset vonatkozásában sem vezetett eredményre.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján felperest kötelezte az alperes 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alkalmazásával megállapított, ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2013. április 23.

. Bánki Horváth Mária sk.

tanácselnök

Dr. Felker László sk.
előadó bíró

Levek Istvánné dr. sk.
bíró